РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т

ЗА ПОВТОРНА АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА ОД ПОДРАЧЈЕТО НА ХУМАНИСТИЧКИТЕ НАУКИ ПО

ФИЛОЗОФИЈА

Трет циклус - докторски студии

ИНСТИТУЦИЈА ПРЕДЛАГАЧ НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Филозофски факултет - Скопје

Скопје, 2023 ГОДИНА

	истакнува придонесот што го чини Универзитетот за Македонија и за пошироката регионална заедница. http://ukim.edu.mk/mk_content.php?meni=155&glavno=1
Други податоци што високообразовната установа сака да ги наведе како аргумент за својата успешност	

2. Основни податоци за студиската програма за која се бара акредитација/повторна акредитација

1	Назив на студиската програма	Филозофија
2	Назив на единица на Универзитетот	Филозофски факултет - Скопје
3	Предлог-Одлука за усвојување на студиската програма од Наставно научниот совет на единицата	02-1367/12 од 7.6.2023
4	Одлука за усвојување на студиската програма од Ректорската управа или Универзитетскиот сенат односно Советот на научната установа	02-873/8 од 29.9.2023
5	Научно подрачје (Фраскатиева класификација)	Научно подрачје – хуманистички науки (6) Поле – Филозофија (605) Област - 60500 - Историја на филозофијата, 60501 – Логика, 60502 – Онтологија, 60503 – Етика, 60504 - Естетика
6	Вид на студии	Академски студии (докторски студии)
7	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Националната рамка на квалификации	Квалификациите што се стекнуваат со завршување на студиската програма на интегрираните академски студии од трет циклус припаѓаат на ниво VIII
8	Години и семестри на траење на студиската програма	Три години/шест семестри
9	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС-кредити	Академски студии – 180 кредити
10	Научниот назив со кој што студентот се стекнува по завршувањето на студиската програма	Доктор по филозофски науки
11	Научниот назив на англиски јазик што студентот го добива по завршувањето на студиската програма	PhD in Philosophy
12	Учебна година во којашто ќе започне реализацијата на студиската програма	2024/2025
13	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма	18
14	Јазик на којшто ќе се изведува наставата	- Македонски јазик - „прозорци за мобилност”, односно наставните предмети може да се изведуваат и на англиски јазик. - Наставата и научноистражувачката работа, односно полагањето на испитите може да се изведува и на англиски јазик.

15	Начин на финансирање на предложената студиска програма	Самофинансирање на студентите. Школарината изнесува 5200 евра (во денарска противвредност)
16	Услови за запишување на студиската програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти	Студиите ќе бидат отворени за сите кандидати кои ги исполнуваат условите за упис на докторските студии согласно објавениот конкурс и кои имаат завршено студии од прв циклус по филозофија и студии од втор циклус по филозофија или сродни дисциплини од општествените и хуманистичките науки. Кандидатите треба да имаат остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00 (I и II циклус на студии, односно додипломски и постдипломски студии).
17	Информација за продолжување на образованието	Можност за постдокторски студии и истражувања

3. Цел и оправданост за воведување на студиската програма

Статусот на филозофијата како фундаментално поле на истражување во подрачјето на хуманистичките науки, во чии рамки се промислуваат претпоставките и принципите, но и се синтетизираат и вреднуваат клучните резултати на интелектуалната дејност на човештвото, ја наметнува потребата од водење особена грижа за нивото и за квалитетот на филозофското образование и истражување во рамките на нашата академска, и воопшто, општествена заедница. Имено, создавањето на врвно оспособени академски кадри од областа на филозофијата и нејзините дисциплини едновремено значи инвестирање во градењето на препознатлив интелектуален идентитет кој би требало да биде обележје на новите генерации на македонската хуманистичка и општествена мисла.

Студиските барања поставени во рамките на оваа програма се насочени кон обликувањето на кохерентен образовен профил кој ќе ги квалификува студентите за титулата „доктор од подрачјето на хуманистичките науки од полето на филозофијата". Стекнувањето на оваа титула би требало да претставува гаранција дека личноста која ја поседува има врвни познавања од областа на филозофијата и нејзините дисциплини, како во квантитативна, така и во квалитативна смисла, но и дека ги владее во највисок степен не само општите методолошки компетенции за научно-истражувачка дејност, туку и специфичните компетенции карактеристични за филозофското образование. Од овие компетенции, докторските студии по филозофија имаат за цел систематски да ги унапредуваат способностите за:

- автономно, логички доследно, креативно, критичко и авто-рефлексивно мислење, во кое аналитичките моќи се надополнуваат со капацитетите за синтеза и теориска имагинација;
- асимилирање широки полиња на сложени информации кои потекнуваат од различни извори и применување на различни аналитичко-синтетички матрици во нивниот третман;
- одмерување на важноста на алтернативните приоди кон проблемите кои се поставуваат пред истражувачот;
- изнаоѓање оригинални перспективи и решенија за идентификуваните проблеми;
- развивање на интелектуална флексибилност неопходна за соочување со новите ситуации и промените во теориските и практичните контексти;
- интердисциплинарна отвореност, надминување и проблематизирање на традиционалните дисциплинарни граници;
- примена на филозофските вештини и техники и врз проблемите од вонакадемскиот, односно поширокиот општествен контекст.

Со цел да се постигне што е можно повисок квалитет на докторските студии по филозофија, студиската програма е конципирана во согласност со следниве фундаментални принципи:

1) Обезбедување обемна методолошка подготовка на докторантите (реализирана преку Школата за докторски студии), преку задолжителни и изборни курсеви и активности кои ќе ги подготвуваат за владеење со општите и специфичните методи и техники на научноистражувачката работа;

2) Обезбедување увид во најновите научни трендови во филозофската мисла и специјализирање во некое од нејзините потесни подрачја, на кое се однесува докторската дисертација и истражувањата спроведени

во функција на нејзината изработка. Низ обемната листа на изборни предмети од полето, областа и од потесната област на истражување, кои нудат високо специјализирани знаења од темелните филозофски дисциплини – Логика, Онтологија, Епистемологија, Етика, Естетика, Филозофска антропологија, Историја на филозофијата, Филозофија на културата, итн., докторантите ќе можат да ги насочат своите истражувања кон подрачјата што се најтесно поврзани со темата на нивната докторска дисертација. Исто така, во текот на студирањето, студентите ќе бидат поттикнувани да земаат активно учество на домашни и меѓународни конференции и други облици на академска дејност низ кои ќе можат да ги презентираат резултатите од своите докторски истражувања и да добиваат продуктивни сугестии за насоките на своето професионално усовршување. На тој начин, идните доктори по филозофија систематски ќе се подготвуваат за рамноправно вклучување во европскиот, па и светскиот простор на научно истражување и творештво.

4. Усогласеност на студиската програма со потребите на општеството за даденото кадровско профилирање

Во сложените услови на современиот живот, каде моќта за проникнување во законитостите што ја диктираат социјалната динамика е подеднакво важна како и моќта за артикулирање на вредностите, целите и принципите што ја насочуваат индивидуалната и колективната акција, засилувањето на капацитетот за самостојно истражување и критичко мислење на студентите низ највисоките степени на филозофското образование се поставува како исклучително значајна академска задача. Остварувањето на таа задача е една од главните цели на студиската програма за трет циклус – докторски студии од подрачјето на хуманистичките науки од полето на филозофијата.

Студентите кои завршуваат студии по филозофија на прв, втор и особено на трет циклус студии, благодарение на темелните и широки знаења што ги стекнуваат, како и на интердисциплинарноста и слоевитоста на програмите, оспособени се да се вработуваат и покажуваат забележителни резултати во работата во:
- јавни и државни научни установи и институции;
- институции од сферата на културата;
- образовни институции на сите степени на образованието;
- институции за јавно информирање (медиуми, агенции и сл.);
- институции и субјекти што се занимаваат со издавачка дејност;
- владини и невладини организации;
- меѓународни институции и тела.

5. Општи дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма Филозофија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации		Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VIII			8
		III циклус на студии – докторски студии	

Квалификации што означуваат успешно завршување на третиот циклус на студии (60/120 ЕКТС) му се доделуваат на лице што ги исполнува условите според следните дескриптори на квалификациите:

5.1. Општи дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма Филозофија, Филозофски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	- Продлабочено и систематско познавање и разбирање на темелните поими, проблеми и типови решенија во сопственото поле на истражување; - Владеење со истражувачките методи и техники во рамките на тоа поле согласно највисоките меѓународни стандарди.
Примена на знаењето и разбирањето	- Оспособеност за примена на стекнатите знаења преку самостојно откривање и формулирање на истражувачки проблеми и нивно решавање низ адекватно осмислен и консеквентно спроведен истражувачки процес; - Оспособеност за давање придонес кон унапредувањето на постојните научни сознанија преку оригинални истражувања кои резултираат со нови знаења, вреднувани на ниво на национални и интернационални рецензирани публикации; - Подготвеност за раководење или за вклучување во национални и интернационални истражувачки и експертски тимови во согласност со најсовремените стандарди на академската и научната дејност.
Способност за проценка	- Оспособеност за критичка анализа и евалуација на нови и сложени идеи, со продлабочен увид во нивните претпоставки, цели и консеквенции; - Оспособеност за донесување втемелени и добро образложени судови за комплексни проблеми и ситуации во полето на сопствената експертиза; - Развивање на иновативни пристапи во идентификувањето и решавањето на теориските и практичните проблеми во својата област.
Комуникациски вештини	- Способност и подготвеност сопствените знаења, идеи и вештини од областа на професионалната експертиза да се споделат со колегите, пошироката академска заедница и со општеството во целина, со почитување на највисоките стандарди на академскиот интегритет.
Вештини за учење	- Оспособеност за континуирано самостојно учење и надградување на сопствените професионални знаења и вештини; - Промовирање на новите технолошки, општествени и културни достигнувања во академскиот, професионалниот и поширокиот општествен контекст.

5.2. Специфични дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма Филозофија, на Филозофски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	- Поседува опстојни и продлабочени знаења од областа на филозофијата и нејзините дисциплини, како во историска, така и во систематска смисла, со особен акцент врз дисциплината односно дисциплините кои се предмет на неговата/нејзината специјализација во текот на докторските студии (историја на филозофијата, логика, епистемологија, етика, естетика, филозофска антропологија итн.); - Суверено владее со општиот филозофски категоријален апарат и со специјализираната терминологија во подрачјето на сопствената експертиза; - Суштински ги разбира традиционалните и современите проблеми во дисциплината во која се усовршува во текот на докторските студии и може да презема самостојни истражувања во нејзини рамки; - Поседува развиени логичко-аналитички способности, капацитет за синтеза и теориска имагинација, вештини за критичко мислење и аргументирање, способност за интерпретација на мислите и идеите преземени како од историските извори, така и од современите трендови; - Владее со методите и техниките на филозофските истражувања, поседува увид во нивните специфики, компаративни предности и недостатоци, како и способност за нивно натамошно усовршување и иновирање на планот на филозофската методологија.
Примена на знаењето и разбирањето	- Умее стекнатите општи знаења од областа на филозофијата, како и од потесното подрачје на специјализација, да ги примени на методолошки издржан и креативен начин; - Може да планира и спроведува оригинални истражувања во областа на филозофијата и нејзините дисциплини и преку новите знаења да го унапредува развојот на областа во која работи; - Подготвен/подготвена е да зема учество во национални и меѓународни истражувачки тимови и да објавува трудови од полето на сопствената експертиза во домашни и меѓународни рецензирани публикации, во согласност со највисоките академски стандарди.
Способност за проценка	- Поседува способност за разбирање, преиспитување и примена на разновидни теориски позиции во областа на сопствените истражувања и за одмерување на важноста и издржаноста на алтернативните перспективи; - Владее со опстојни и разновидни корпуси на информации и аргументи и кон нив се однесува на критички и авто-рефлексивен начин; - Покажува јасност и прецизност во критичкото оценување на аргументите во прилог на изнесените мисли и идеи; - Поседува развиено чувство за идентификување и решавање на сложени филозофски проблеми низ иновативни пристапи, како и за избирање на оптималните текови на индивидуалното и колективното дејствување во комплексни ситуации.
Комуникациски вештини	- Поседува способност за јасно и артикулирано елаборирање на сложени филозофски концепти и идеи и нивно пренесување на различни аудиториуми; - Покажува подготвеност за споделување на сопствените идеи, откритија и сознанија со останатите членови на филозофската, научната и пошироката општествена заедница, со почитување на највисоките стандарди на интелектуалната чесност и интегритет.

Вештини за учење	- Поседува способност и интерес за постојано самоусовршување во областа на филозофијата, а особено во подрачјето на потесната специјалност; - Ги следи најновите достигања во областа на технолошкиот, општествениот и културниот развој и преку соодветна анализа и интерпретација на нивните претпоставки, цели и консеквенции ги промовира во поширокиот општествен контекст.

6. Утврден соодност помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни факултетски и универзитетски предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Табела 6.1. Распоред на предметите по семестри и студиски години

Семестар	Код или реден број	Назив на предмет/активност	Број на ЕКТС-кредити		Припадност на предмет/активност согласно ЗВО
			Задолжителни предмети/активнсоти	Изборни предмети	
Прв	1.	Етика во научноистражувачката работа од полето филозофија	3		Академска обука
	2.	Методологија на научноистражувачката работа од подрачјето на хуманистичките науки	3		Академска обука
	3.	Предмет за стекнување генерички знаења и вештини за истражување од универзитетска листа на изборни предмети		6	Академска обука
	4.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Задолжителен или изборен)		6	Академска обука
	5.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Задолжителен или изборен)		6	Академска обука
	6.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
		Вкупно	6	24	
Втор	7.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
	8.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
	9.	Истражувачка работа под менторство (подготовка на предлог-докторски проект)	14		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)
	10.	Прва годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	18	12	
Трети	11.	Предлог-докторски проект	27		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)

	12.	Прв докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30	0	
Четврти	13.	Изработка на докторскиот труд	20		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
	14.	Меѓународна мобилност	6		Меѓународна мобилност
	15.	Втора годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30	0	
Петти	16.	Активности за објавувањето на два труда во референтна научна публикација	20		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	17.	Учество на меѓународен собир	7		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	18.	Втор докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30	0	
Шести	19.	Трета годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
	20.	Одбрана на докторскиот труд	26		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
		Вкупно	30	0	

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
Ф01	Методологија на научноистражувачката работа од полето филозофија	Проф. д-р Ана Димишковска	3	30

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
Ф02	Етика во научноистражувачката работа од подрачјето на хуманистичките науки	Проф. д-р Дејан Донев	3	30

Табела 6.2. Изборни наставни предмети на студиската програма

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	ЕКТС	Научна област на која му припаѓа изборниот предмет
1.	S07P01	Логос и космос во античката филозофија	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата
2.	S07P02	Филозофијата на личноста во Византија	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата
3.	S07P03	Егзистенцијализмот и филозофијата на животот	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата
4.	S07P04	Германски класичен идеализам	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата
5.	S07P05	Критичка теорија и Франкфуртската школа	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата 60515 Современа филозофија
6.	S07P06	Структурализам и пост-структурализам	Прв/втор	6	60500 Историја на филозофијата 60515 Современа филозофија
7.	S07P07	Историја на источните филозофии	Прв/втор	6	60514 Филозофија на религијата 60500 Историја на филозофијата
8.	S07P08	Филозофија и религија	Прв/втор	6	60514 Филозофија на религијата
9.	S07P09	Религијата и моралот	Прв/втор	6	60514 Филозофија на религијата
10.	S07P10	Филозофија на логиката	Прв/втор	6	60501 Логика
11.	S07P11	Индуктивна логика	Прв/втор	6	60501 Логика
12.	S07P12	Теории за вистината во XX век	Прв/втор	6	60505 Епистемологија
13.	S07P13	Еколошка естетика	Прв/втор	6	60504 Естетика
14.	S07P14	Балканска естетика	Прв/втор	6	60504 Естетика
15.	S07P15	Дискурси на постмодернизмот	Прв/втор	6	60515 Современа филозофија
16.	S07P16	Историја на филозофската антропологија	Прв/втор	6	60512 Филозофска антропологија
17.	S07P17	Современите проблеми во биоетиката	Прв/втор	6	60503 Етика
18.	S07P18	Биополитика	Прв/втор	6	60503 Етика 60511 Филозофија на политиката
19.	S07P19	Политичка антропологија	Прв/втор	6	60511 Филозофија на политиката

6. Список на наставен кадар со податоци наведени во Прилог бр.4

Табела 7.1. Список на наставници предвидени за реализација на студиската програма

	Наставник	Назив на наставен предмет/активност за кој е ангажиран на трет циклус	Семестар
1.	Проф. д-р Ферид Мухиќ	Егзистенцијализмот и филозофијата на животот Германски класичен идеализам	Прв/втор
2.	Проф. д-р Љубомир Цуцуловски	Историја на источните филозофии Филозофија и религија (со проф. д-р Марија Тодоровска) Религијата и моралот (со проф. д-р Марија Тодоровска)	Прв/втор
3.	Проф. д-р Мирко Ѓошевски	Индуктивна логика Теории за вистината во XX век	Прв/втор
4.	Проф. д-р Вера Георгиева	Логос и космос во античката филозофија (со проф. д-р Јасмина Поповска) Филозофијата на личноста во Византија (со проф. д-р Јасмина Поповска)	Прв/втор
5.	Проф. д-р Бранислав Саркањац	Политичка антропологија	Прв/втор
6.	Проф. д-р Иван Џепароски	Еколошка естетика Балканска естетика	Прв/втор
7.	Проф. д-р Ана Димишковска	Методологија на научноистражувачката работа од обласа Филозофија на логиката	Прв Прв/втор
8.	Проф. д-р Дејан Донев	Етика во научноистражувачката работа од обласа Современите проблеми во биоетиката Биополитика	Прв Прв/втор
9.	Проф. д-р Ристо Солунчев	Критичка теорија и Франкфуртската школа Структурализам и пост-структурализам	Прв/втор
10.	Проф. д-р Вангел Ноневски	Дискурси на постмодернизмот Историја на филозофската антропологија	Прв/втор
11.	Проф. д-р Јасмина Поповска	Логос и космос во античката филозофија (со проф. д-р Вера Георгиева) Филозофијата на личноста во Византија (со проф. д-р Вера Георгиева)	Прв/втор
12.	Проф. д-р Марија Тодоровска	Филозофија и религија (со проф. д-р Љубомир Цуцуловски) Религијата и моралот (со проф. д-р Љубомир Цуцуловски)	Прв/втор

7. Список на акредитирани ментори согласно член 136 став 8 од Закон за високо образование

Табела 8.1. Список на акредитирани ментори[2]

	Акредитиран ментор	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор
1.	Проф. д-р Бранислав Саркањац	Редовен професор	08-1081/4 од 23.01.2023
2.	Проф. д-р Ана Димишковска	Редовен професор	12-74/3 од 10.07.2014
3.	Проф. д-р Дејан Донев	Редовен професор	08-1872/2 од 16.09.2019
4.	Проф. д-р Ристо Солунчев	Редовен професор	08-1082/4 од 23.01.2023
5.	Проф. д-р Јасмина Поповска	Вонреден професор	1409-199/6 од 14.05.2019
6.	Проф. д-р Марија Тодоровска	Вонреден професор	1409-199/7 од 14.05.2019

Табела 8.2. Список на поднесени барања за акредитација на ментори[3]

	Наставник	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор[4]
1.	/		

8. Список на научноистражувачки проекти со кои се опфатени најмалку 20% од наставниот кадар

Табела 9.1. Список на наставници и научноистражувачки проекти

	Наставник	Назив на научноистражувачкиот проект	Година на реализација
1.	Проф. д-р Дејан Донев, проф. д-р Јасмина Поповска, проф. д-р Марија Тодоровска, проф. д-р Иван Џепароски, проф. д-р Ана Димишковска	*Теориска и практична надградба на предметните програми од филозофскиот корпус предмети (филозофија, етика, логика, естетика) за средно образование*	2018
2.	Проф. д-р Дејан Донев, проф. д-р Јасмина Поповска, проф. д-р Марија Тодоровска, проф. д-р Иван Џепароски, проф. д-р Ана Димишковска	*Philosophy with Children for Wider Social Inclusion (SOPHIE)*	2022-2024

[2] Се пополнува доколку се бара повторна акредитација на студиска програма.
[3] Се пополнува доколку се бара акредитација на нова студиска програма.
[4] Се наведува архивскиот број под кој е заверено барањето за акредитација на ментор во високообразовната институција што го поднесува барањето.

3.	Проф. д-р Ана Димишковска, проф. д-р Јасмина Поповска, проф. д-р Марија Тодоровска	*Врвови на светската филозофија, историја и психологија со психоанализа*	2013-2016
4.	Проф. д-р Иван Цепароски, проф. д-р Ана Димишковска	*Макропроект: Македонска терминологија (Терминологија од областа на филозофијата)*	2019-2022
5.	Проф. д-р Иван Цепароски, проф. д-р Марија Тодоровска	*Поимник на книжевната теорија*	2017-2020
6.	Проф. д-р Иван Цепароски	*Историја на културата на почвата на Македонија*	2018-2021
7.	Проф. д-р Дејан Донев	*Intergrative Bioetichs in South-Eastern Europe – Internationalen Master-Studiengang, „Integrative Bioethik"*	2010-сега
8.	Проф. д-р Дејан Донев	*Regionalna skupina za bioetički edukaciji*	2011-сега
9.	Проф. д-р Дејан Донев	*Европа, овде и сега: Анализа на дискурсот на европеизација во медиумите на Западниот Балкан*	2012-2013
10.	Проф. д-р Дејан Донев	*BioEthical Standards in T1-T4 Stages of Translational Research in Life Sciences" - COST Action Project OC-2016-1-20895 from the COST Open Call OC-2016*	2016-2019
11.	Проф. д-р Вангел Ноневски	*Примена на херменевтичките методи во толкувањето на книжевните дела*	2014-2015
12.	Проф. д-р Вангел Ноневски	*Хип-хоп култура (40 години уметнички перформанс)*	2019
13.	Проф. д-р Вангел Ноневски	*Критика и молк: читање на македонската литература и култура*	2016
14.	Проф. д-р Марија Тодоровска	*Иновациите низ ракурсот на општествените и хуманистичките науки*	2020

Табела 9.2. Табеларен приказ на број на наставници и научно-истражувачки проекти

		Број на наставници
1.	Вкупен број на наставници на високообразовната установа	103
2.	Вкупен број на наставници вклучени во реализација на научноистражувачки проекти	103
3.	Процентуално учество на наставниците вклучени во реализација на научноистражувачки проекти во однос на вкупниот број наставници	100%

Прилог бр. 3
Содржина на предметните програми

Реден број на прилогот: 1

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методологија на научноистражувачката работа од полето Филозофија			
2.	Код	Ф01			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	3
8.	Наставник	Проф. д-р Ана Димишковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): - Студентите да стекнат темелни познавања од сферата на научната методологија, како во сегментот на општата методологија на научноистражувачката работа, така и во методологијата од подрачјето на хуманистичките науки, и поспецифично, во полето на филозофијата; - Студентите да се здобијат со продлабочени знаења за принципите и карактеристиките на филозофските методи со кои се истражувани и решавани клучните филозофски прашања и кои имаат фундаменталното значење не само на планот на филозофското, туку и на научното мислење воопшто; - Студентите да се оспособат за следење на најновите методолошки трендови во областа на нивното професионално усовршување, со особен акцент врз интердисциплинарната димензија на филозофската методологија; - Студентите да се оспособат за самостојна и критичка примена на научноистражувачките методи и постапки, а особено на методите на филозофското мислење, во иницирањето, планирањето и реализирањето на самостојни научни истражувања, односно создавањето на сопствени научни и филозофски дела.					
11.	Содржина на предметната програма: - Предметот и методот на науката; општа, посебни и специјални методологии; општи научни методи и општа постапка на научното истражување; преглед на квантитативните и на квалитативните истражувачки методи; структурата на научните трудови; документарната подлога на научните трудови: цитирање, парафразирање, избегнување на плагијаторство; изработка на предлог-проект за истражување (елаборат); - Условеноста на методолошките парадигми од генералните теориски позиции: емпиристичко-индуктивен метод; рационалистичко-дедуктивен метод; критичката филозофска методологија; позитивизам, херменевтички метод, структурализам и постструктурализам, феноменолшки метод, методолошки „анархизам“; - Специфични методски постапки во филозофскиот дискурс: историскиот и критичко-компаративен метод на толкување на филозофските текстови; дијалектичката структура на филозофската аргументација и нејзините дијалошки аспекти; концептуалната анализа како филозофски метод; мисловен експеримент („Gedankenexperiment“); конструирање на апстрактни теориски модели во филозофијата и тестирање на нивната објаснувачка моќ.					
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови и нивно презентирање.					
13.	Вкупен расположив фонд на време	90 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+20+40=90			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања (теоретска настава) и дискусии		30 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		20 часа
		16.3.	Домашно учење		40 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	40		

	17.2.	Устен испит/презентација		30	
	17.3.	Активност и учество во дискусии		30	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност на предавањата (за потпис) и предаден писмен труд (за полагање завршен испит)		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски (со можност за изведување на наставата и на англиски јазик)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Панзова, В.	*Вештината на истражувањето: општите постапки во научната работа*	Филозофски факултет, Скопје	2018
		2.	Брајман, А.	*Методи на општественото истражување*	Универзитет „Св. Климент Охридски“, Битола	2014
		3.	Cappelen, H. and al., eds.	*The Oxford Handbook of Philosophical Methodology*	Oxford University Press, Oxford	2016
		4.	Booth, W. C. et al., eds.	*The Craft of Research* (4th ed.)	Chicago University Press, Chicago	2016
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Трајковски, В. и Ангелоска Галевска, Н.	*Академско пишување и објавување*	Филозофски факултет, Скопје	2022
		2.	Murray, R.	*How to Write aTthesis* (3rd ed.)	Open University Press, Berkshire	2011
		3.	D’Oro, G. and Overdgaard, S., eds.	*The Cambridge Companion to Philosophical Methodology*	Cambridge University Press, Cambridge	2017
		4.	Daly, Ch.	*An Introduction to Philosophical Methods*	Broadview Press, Peterboroug	2010

Реден број на прилогот: 2

<table>
<tr><td colspan="2">Прилог бр.3</td><td colspan="4">Предметна програма од трет циклус на студии</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Наслов на наставниот предмет</td><td colspan="4">Етика во научноистражувачката работа со примена и примери во подрачјето на хуманистичките науки</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Код</td><td colspan="4">Ф02</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Студиска програма</td><td colspan="4">Филозофија</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)</td><td colspan="4">Институт за филозофија, Филозофскиот факултет – Скопје</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Степен (прв, трет, трет циклус)</td><td colspan="4">Трет циклус</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>Академска година/семестар</td><td>Прва година / прв семестар</td><td>7.</td><td>Број на ЕКТС-кредити</td><td>3</td></tr>
<tr><td>8.</td><td>Наставник</td><td colspan="4">проф. д-р Дејан Донев</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Предуслови за запишување на предметот</td><td colspan="4">нема</td></tr>
<tr><td>10.</td><td colspan="5">Цели на предметната програма (компетенции): по запознавањето со постулатите на научно-истражувачката етика, каде фокусот е на науката како значајна форма на човековото живеење и труд, потоа на развојот на етиката на науката во современата епоха, а особено на конституирањето на применета етика на науката, понатаму докторските кандидати треба преку конкретни дилеми и проблеми од полето на применетата етика, да добијат продлабочени сознанија за суштината, развитокот, целите и задачите на етиката на науката и нејзините резултати, како форма на практичка етика со особени морални форми, принципи и норми. Едновремено, докторските кандидати треба да се стекнат и со знаења и изградат ставови и критериуми за оценка, согласно философското обмислување на есенцијалните проблеми поврзани со можните опасности од техничкиот и технолошкиот развој, но и да изградат одговорен пристап кон научните резултати, повикувајќи се пред се на одговорноста на научниците во однос на заштита на природата, човекот и животот во целост.</td></tr>
<tr><td>11.</td><td colspan="5">Содржина на предметната програма: во самата содржина на наставната програма, акцентот е ставен на прашањата кои најмногу ја тангираат современата етика на научните истражувања, а бараат специфично обмислување - како да се носиме со новите и покомплексни проблеми во услови кога треба да обезбедиме истражувачки, академски интегритет, доверба, лојалност, дијалог, да покажеме одговорност, професионалност, доследност и искреност; потоа на современите тенденции и приоди во етиката денес кои се обидуваат да дадат одговор во решавањето на проблемите во науките и научните истражувања (развивање на една биоцентрична и холистичка парадигма на дејствување, нужноста од нова етика на одговорноста и реоткривање на моралниот однос кон природата и другите облици на живот); но и на параметрите според кои се дефинира и разликува човекот (права, карактер, достоинство) во однос на другите видови „живот“ во обидот да се поставaт патеките за идните генерации (проучувањето на мозокот, неврофармакологијата и контрола над однесувањето, продолжувањето на животот, генетско инженерство) и живот (голиот живот, правилата во биотехнологијата и политичката контрола над биотехнологијата).</td></tr>
<tr><td>12.</td><td colspan="5">Методи на учење: консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="4">90 часа</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Распределба на расположивото време</td><td colspan="4">30+20+40=90</td></tr>
<tr><td rowspan="2">15.</td><td rowspan="2">Форми на наставните активности</td><td>15.1.</td><td colspan="2">Предавања- теоретска настава.</td><td>30</td></tr>
<tr><td>15.2.</td><td colspan="2">Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.</td><td>/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>16.1.</td><td colspan="2">Проектни задачи</td><td>/</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td colspan="2">Самостојни задачи</td><td>20</td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td colspan="2">Домашно учење - задачи</td><td>40</td></tr>
<tr><td>17.</td><td colspan="5">Начин на оценување</td></tr>
</table>

	17.1.	Тестови	60
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20
	17.3.	Активност и учество	20

18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовност во наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Izrael, Mark & Hay, Iain	*Research ethics for social scientists*	SAGE, London	2006
		2.	Krznar, Tomislav	*Znanje i destrukcija*	Pergamena	2011
		3.	European commission, Directorate – General for Research and Innovation	*Options for strengthrning responsible research and innovation*	Publications office of the Europian Union, Luxembourg	2013
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Shamoo, E. Adil & Resnik, B. David	*Responsible conduct of research*	Oxford University Press, New York	2009
		2.	European commission, Directorate – General for Research and Innovation	*Ethical and regulatory challenges to science and research policy at the global level*	Publications office of the Europian Union, Luxembourg	2012
		3.	Wisser, Richard	*Odgovornost u mijeni vremena*	Svjetlost	1988

Реден број на прилогот: 3

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Логос и космос во античката филозофија			
2.	Код	S07P01			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Вера Георива Проф. д-р Јасмина Поповска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат продлабочени сознанија за филозофските категории „логос“ и „космос“ во античката филозофија и врската меѓу нив, како и врската со останатите филозофски категории: архе, фисис, битие-небитие, движење, познание; да се развие способност да се интерпретираат, анализираат и оценуваат автентичните антички философски текстови и притоа соодветно да се користи секундарната литература.				
11.	Содржина на предметната програма: Хаос и создавање на космосот, време (aion, chronos и kairos) и вечност, хилозоизам, математика и космологија, макрокосмос и микрокосмос, движење и промена, монизам и плурализам, детерминизам, квалитет и квантитет, полисот како космос; космосот кај Анаксимандар, Хераклитовиот логос, Парменидовото едно, Питагорејската естетика и космосот, Анаксагориниот ум, Љубовта и Омразата кај Емпедокле, Платоновиот демијург, Аристотеловиот бог, Плотиновото Едно.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава и дискусии		30 часа
16.	Други форми на активности	16.2.	Самостојни задачи		75 часа
		16.3.	Домашно учење – задачи		75 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Устен испит		50 бода	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		30 бода	
	17.3.	Активност и учество		20 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 х до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 х до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовност на предавањата (за потпис) и предаден писмен труд (за полагање завршен испит)		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Изворни дела: Diels, Herman. Платон. Аристотел. Плотин.	*Die Fragmente der Vorsokratiker*. *Тимај*. *Метафизика*. *Енеади*.	Кој било референтен превод	
		2.	Horky, Philip, Sidney. (ed.)	*Cosmos in the Ancient World.*	Cambridge: Cambridge University Press	2019
		3.	Rescher, Nicholas.	*Cosmos and Logos: Studies in Greek Philosophy*.	Frakfurt: Ontos Verlag	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димишковска, Ана, Тошева, Даниела (прир.)	*Chronos и Kairos – античките концепти за времето*	Скопје: ФДМ и ЗКФ „Антика“	2017
		2.	Vlastos, Gregory.	*Plato's Universe.*	Seattle: Parmenides Publishing	2005
		3.	Wright, M. R.	*Cosmology in Antiquity.*	London and New York: Routledge	1995

Реден број на прилогот: 4

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Филозофија на личноста во Византија			
2.	Код	S07P02			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Вера Геориева Проф. д-р Јасмина Поповска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат продлабочени сознанија за филозофскиот проблем на личноста во Византија и филозофските категории поврзани со тој проблем; да се развие критичка способност за филозофска анализа на религијата; да се развие способност за согледување на суштинските сличности и разлики помеѓу филозофските учења во различните историски периоди; да се развие способност да се интерпретираат, анализираат и оценуваат автентичните византиски филозофски текстови и притоа соодветно да се користи секундарната литература.				
11.	Содржина на предметната програма: Клучни концепти, проблеми и пристапи во византиската антропологија и персонологија: Личноста и онтолошките категории ousia, physis, logos, energeia; дистинкцијата меѓу термините „hypostasis“, „индивидуа“, „личност“; микрокосмички пристап кон личноста; личноста и познанието; човекот како образ и подобие и неговото усовршување; гревот и неговите консеквенции; психолошки дискусии (поделбата на душата и нејзиниот однос со телото и духот; страстите; психолошките аспекти на волјата); системот на доблестите; обоготворување.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава и дискусии		30 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Самостојни задачи		75 часа
		16.2.	Домашно учење – задачи		75 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Устен испит		50 бода	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		30 бода	
	17.3.	Активност и учество		20 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 х до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 х до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовност на предавањата (за потпис) и предаден писмен труд (за полагање завршен испит)		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Георгиева, Вера	*Филозофија на исихазмот*	Скопје: Табернакул	1993
		2.	Thunberg, Lars.	*Microcosm and Mediator: The Theological Anthropology of Maximus the Confessor*	Chicago: Open Court	1995
		3.	Torrance, Alexis, Paschalidis, Symeon. (eds.)	*Personhood in the Byzantine Christian Tradition: Early, Medieval and Modern Perspectives*	London and New York: Routledge	2018
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Георгиева, Вера.	*Византиска филозофија.*	Скопје: Табернакул	2001
		2.	Гулевска, Валентина.	*Magister caritatis*	Битола: Педагошки факултет	2010
		3.	Настески, Григориј, архимандрит.	*Благобитие: христолошко устројство на човечката личност*	Куманово: Кумановско-осоговска епархија	2017
		4.	Torrance, Alexis.	*Human Perfection in Byzantine Theology.*	Oxford: Oxford University Press	2020

Реден број на прилогот: 5

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Егзистенцијализмот и филозофијата на животот			
2.	Код	S07P03			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ферид Мухиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Детална анализа и критичка експозиција на изворите, темите и практиките на егзистенцијализмот и филозофијата на животот.				
11.	Содржина на предметната програма: Проблемот на однoст на егзистенцијата и есенцијата; Фактицитетот; Нужноста и слободата; Јаnsата; Очајувањето; Апсурдот; Проблеми на Битие-то; Атеистички и теистички аспекти; егзистенцијалистичка психоанализа; егзистенцијализмот, филозофија на животот, и книжевноста.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации сопредметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот,пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Appignanosi, R.and O. Zarate	*Introducing Existentialism*	Cambridge: Cambridge University Press	2001
		2.	Coplestone, F.	*A History of Philosophy, Volume IX*	New York: Image book	1965
		3.	Cooper, D. E.	*Existentialism, A Reconstruction*	Oxford: Basil Blackwell	1999
		4.	Solomon, R. C.	*Existentialism*	Oxford: Oxford University Press	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Сите монографии и зборници од проблемското подрачје објавени на македонски јазик			
		2.	Најмалку по две изворни дела од секој претставник			

Реден број на прилогот: 6

Прилог бр.3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Германски класичен идеализам			
2.	Код	S07P04			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за философија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ферид Мухиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да добијат продлабочени сознанија за основните философски проблеми и најзначајни идеи на германскиот идеализам како највисок дострел на Западноевропската философска мисла, да развијат критичка способност за философска анализа на философските текстови и способност да ги интерпретираат.				
11.	Содржина на предметната програма: Предметот се фокусира врз презентирање ианализирање на главните философски идеи и проблеми во историјата на западноевропската нововековна мисла, специфично во германската идеалистичка философија. Се анализираат текстовите на претставниците на германскиот класичен идеализам: Јакоби, Рајнхолд, Шулце, Мајмон, Шлаермахер, со посебен акцент на Фихте, Шелинг и Хегел како клучни претставници.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовно следење на наставата		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hegel, G. W. F.	*Science of Logic*	Cambridge: Cambridge University Press	2010
		2.	Schelling, F. W. J.	*Sistem transcendentalnog idealizma*	Zagreb: Naprijed	1965
		3.	Beiser, C. F.	*German Idealism: A struggle against subjectivism*	Cambridge: Harward University Press	2008
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ameriks, K. (ed.)	*The Cambridge Companion to German idealism*	Cambridge: Cambridge UniversityPress	2000
		2.	Hegel, G. W. F.	*Istorija filozofije*	Beograd: Kultura	1962
		3.	Мухиќ, Ф.	*Филозофија на религија во Германскиот идеализам*	Скопје: Аз-Буки	2009

Реден број на прилогот: 7

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Критичка теорија и Франкфуртската школа			
2.	Код	S07P05			
3.	Студиска програма	Философија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт по филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ристо Солунчев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентот се стекнува со знаење за основните концепции и проблеми на критичката теорија и Франкфуртската школа како и за нејзините отворени перспективи во социјалната философија.				
11.	Содржина на предметната програма: Историско и проблемско испитување на критичката теорија и Франкфуртската школа. Истражување на основните проблеми, поими и концептуализации на оваа теорија, како и на философските основи на социјалната критичка мисла. Во фокусот се ставени философемите на: Хоркхајмер, Адорно, Маркузе, Бенјамин и Хабермас. Посебен акцент е ставен на дискурсот на Хабермас, на неговата философија на комуникативниот ум и неговата анализа на перспективите на модернизмот.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		

				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовно следење на наставата		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Horkheimer, Max	*Critical Theory*	Continuum: New York	2002
		2.	Habermas, Jurgen	*The Theory of communicative action, volumes 1 and 2*	Beacon Press: Boston	1984, 1985
		3.	Adorno, T.W.	*Negative Dialectics*	Seabury: New York	1973
		4.	Jay, Martin	*A History of the Frankfurt school and the Institute of Social Research 1923-1950*	University of California press: Berkeley	1974
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	McCarthy, T. and D. Hoy	*Critical Theory*	Basil Blackwell: London	1994
		2.	Geuss, Raymond	*The idea of Critical Theory*	Cambridge University press: London	1981
		3.	Wiggershaus, R.	*The Frankfurt School*	MIT Press: Cambridge	1994
		4.	Boros, Diana and James M. Glass	*Re-Imagining Public Sphere: The Frankfurt School in 21 st Century*	Palgrave: New York	2014

Реден број на прилогот: 8

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Структурализам и пост-структурализам			
2.	Код	S07P06			
3.	Студиска програма	Философија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт по филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ристо Солунчев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентот се стекнува со знаење за основните концепции и проблеми на структурализмот и неговата критичка екстензија во пост-структурализмот.				
11.	Содржина на предметната програма: Историско и проблемско испитување на Структурализмот, неговата генеза и неговите импликации во философијата, со посебен акцент на мислата на Клод Леви-Строс како иницијална за правецот. Потем, проследување на другите преставници на структурализмот и Пост-структурализмот (и постмодернизмот), како критичко реобмислување на структуралистичките перспективи: Алтисер, Барт, Лакан, Кристева, Фуко, Дерида и Бодријар.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		

				од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовно следење на наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Levi-Strauss, Claude	*Structural Anthropology*	Basic Books: New York	1963
		2.	Derrida, Jacques	*De la grammatologie/* *или* *Of Grammatology*	Les Éditions de Minuit Baltimore & London: Johns Hopkins University Press	1967 1997
		3.	Lacan, Jacques	*Écrits, a Selection*	Routledge: London	2001
		4.	Harland, Richard	*Superstructuralism. The philosophy of Structuralism and Postructuralism*	Routledge: London and New York	1991
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Sarup, Madan	*An Introductory Guide to Post-Structuralism and Postmodernism*	Harvester: New York, London	1993
		2.	Sturrock, John (ed.)	*Structuralism and Since: from Levi-Strauss to Derrida*	Oxford: Oxford University Press	1979
		3.	Lechte, John	*Fifty Key Contemporary Thinkers. From Structuralism to Postmodernity*	Routledge: London and New York	1994
		4.	Dosse, Francois	*History of Structuralism* *Volume 1: The Rising Sun, 1945-1966*	University of Minnesota press: Minneapolis, London	1977

Реден број на прилогот: 9

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на источните филозофии			
2.	Код	S07P07			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Љубомир Цуцуловски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Вообичаено е мислењето дека западната и источната филозија претставуват битно различни пристапи/решенија кон суштинските филозофски и религиозни прашања. Меѓутоа, сè повеќе се потврдува дека помеѓу овие филозофии не постои суштинска разлика и дека таа е повеќе на планот на терминологијата и форматата, отколку во суштината на филозофските размислувања. Така, на Исток, многупати филозофските решенија се дадени во религиозна форма или преку одредени митски кажувања. Оттука, основната цел на овој предмет е наместо да постави ригидни граници помеѓу источните и западните филозофии, да ги најде точките на нивното взаемно вкрстување, откривајќи ја блискоста што постои помеѓу различните култури, вклучувајќи ја и филозофијата.					
11.	Содржина на предметната програма: Почетоците на кинеската филозфија и нејзиниот развиток. Хиндуизам. Таоизам. Будизам. Конфучијанизам. Ведантизам. Џаинизам. Зороастрејанизам. Идејата за ненасилието во бројните источни филозофии, како што е, на пример, идејата за ахимсата. Ганди и филозофијата на ненасилниот отпор.					
12.	Методи на учење: Консултација на изворни текстови; изготвување приказ на прочитан текст; изготвување библиографија за одреден проблем; изработка на семинарска работа; менторски консултации; проектни задачи.					
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+20+50+80=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	50 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	80 часа * Бројот на потребните часови за домашно учење е премногу индивидуален за да може да се определи. Тоа останува на секој докторант одделно.	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		

	17.3.	Активност и учество		20 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 х до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 х до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовна посета на наставата		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Елијаде, М.	*Историја на верувањата и на религиските идеи I-III*	Скопје: Табернакул	2005
		2.	Gandhi, M.	*The Story of My Experiments with Truth, 2 vol*	Било кое издание	
		3.	Ju-Lang, F.	*Istorija kineske filozofije*	Beograd: Nolit	1977
			Лаоце. Конфуције. Чуангце	*Изабрани списи*	Београд: Просвета	1964
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cua, A. S.	*Encyclopedia of Chinese Philosophy*	New York, London: Routledge	2002
		2.	Dainian, Z.	*Key Concepts in Chinese Philosophy*	New Haven: Yale University Press	2002
		3.	LaFleur, W. R.	*Buddhism. A Cultural Perspective*	Било кое издание	
			Veljačić, Č.	*Filozofija istočnih naroda I-II*	Zagreb: Matica Hrvatska	1958
		НАПОМЕНА: Специфичноста на предметот налага поголема еластичност во определувањето на потребната литература. Тоа значи дека таа може да се менува од генерација до генерација и, наедно, студентите во договор со предметниот професор имаат слобода во изборот на дела кои не се опфатени со предложената литература.				

Реден број на прилогот: 10

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Филозофија и религија			
2.	Код	S07P08			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Љубомир Цуцуловски Проф. д-р Марија Тодоровска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Продлабочено запознавање со различни теории за природата и за потеклото на религијата и оспособување за плуриперспективна анализа на сличностите и разликите меѓу религијата и сродните феномени; упатување кон врските и разликите меѓу религијата и филозофијата и оспособување на студентите за критичка анализа на позицијата на homo religiosus во однос на homo metaphysicus и homo symbolicus; продлабочено запознавање со важните проблеми од областа на филозофијата на религијата (концепцијата за божество, односот на религиозниот човек кон религиозниот објект – идеите за грижа, посветеност и меѓусебна зависност меѓу верникот и светото; историјата на поимот *Бог*, теориите за божјото постоење, проблемот на злото), како и со типично филозофски проблеми од областа на религиологијата; оспособување на студентите за употреба на аналитичко-синтетички, компаративни и феноменолошки методи во истражувањата на религиозните феномени и на прашањата од филозофијата на религијата.				
11.	Содржина на предметната програма: Различните теории за потеклото на религијата (верувањето во мана и импликациите на аниматизмот; анимистичката теорија; тотемистичката теорија; натуралистичката теорија; религијата и магијата, како и магијата и науката; теоријата за светото кај водечките религиолози и феноменолози на религијата); историјата на разбирањето на поимот *Бог* и потребата од врска на човекот со Бога – различни модуси на потврдување на таа врска; теории за божјото постоење низ историјата на западната филозофија (онтолошки аргументи за постоењето на Бог, космолошката и телеолошката теорија, аргументи од моралниот поредок); проблемот на постоењето на злото; значењето на теодикеја, како и други метафизички прашања за природата на Бог; односот на религијата и филозофијата низ историјата на Западната мисла; пост-секуларното општество и перспективите на синергијата на религијата и филозофијата.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметните наставници, акцент на самостојни истражувања на зададени теми од предметот.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		

	17.3.	Активност и учество		10 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 х до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 х до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовна посета на наставата		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Davies, B.	*An Introduction to the Philosophy of Religion*	Oxford: Oxford University Press	2004
		2.	Krešić, A.	*Filozofija religije*	Zagreb, Beograd: Naprijed	1981
		3.	Armstrong, K.	*History of God*	New York: Gramercy Books	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marett, R. R.	*The Threshold of Religion*	Toronto: University of Toronto Libraries	2011
		2.	Küng, H.	*Existiert Gott? Antwort auf die Gottesfrage der Neuzeit (или превод)*	München: Piper-Verlag	2004
		3.	Kolakowkí, L.	*Jeśli Boga Nie Ma (достапно и како Филозофија на религија во соодветни преводи)*	Warszawa: Zysk I S-ka Wydawnictwo	2011

Реден број на прилогот: 11

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Религијата и моралот			
2.	Код	S07P09			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Љубомир Цуцуловски Проф. д-р Марија Тодоровска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со различни аспекти на врската меѓу религијата и моралот: анализа на развивањето на моралот во рамките на религијата, но и на самото втемелување на религијата во моралот (и хетерономниот и автономниот морал во однос на колективното религиозно функционирање); истражување на изворите на моралот и на религиозното однесување; запознавање со системите на западната мисла во кои и моралот и религијата (или нивни елементи) имаат операционална улога; запознавање со различните верувања во инкарнираното зло во западните култури; изложување на проблемот на (ин)компатибилноста на злото со постоењето на (добар) Бог и преглед на пристапите кон проблемот на теодикејата; оспособување на студентите за самостојни аналитичко-синтетички, историско-компаративни истражувања на прашањата за врската меѓу моралот и религијата.				
11.	Содржина на предметната програма: Истражување на изворите на моралот и на религијата; обичајното право и хетерономниот морал во основањето на организираниот религиозен култ; идеите за доброто во Пентатеухот (со осврт на современа егзегеза); антички филозофски концепции за моралот со религиозни елементи; верувањата во инарнираното зло во западната цивилизација низ различни религиски и книжевни извори; доброто и Бог во делата на различни релевантни автори од христијанската теологија и филозофија; проблемот на (ин)компатибилноста на злото со постоењето на (добар) Бог; главни пристапи кон проблемот на теодикејата; изворот на моралниот закон и врската со Бог во нововековните филозофски концепции; современото разбирање на моралот и на религијата; проблемите на моралноста во пост-секуларното општество.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметните наставници, акцент на самостојни истражувања на зададени теми од предметот.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		

<table>
<tr><td rowspan="5"></td><td colspan="2" rowspan="5"></td><td colspan="2">51 x до 60 бода</td><td colspan="2">6 (шест) (Е)</td></tr>
<tr><td colspan="2">61 x до 70 бода</td><td colspan="2">7 (седум) (D)</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 71 до 80 бода</td><td colspan="2">8 (осум) (C)</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 81 до 90 бода</td><td colspan="2">9 (девет) (B)</td></tr>
<tr><td colspan="2">од 91 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) (A)</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="2">Услов за потпис и за полагање завршен испит</td><td colspan="4">Редовна посета на наставата</td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="4">Македонски јазик</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="4">Евалуација и самоевалуација</td></tr>
<tr><td rowspan="13">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Bergson, H.</td><td>Les Deux Sources de la Morale et de la Religion</td><td>Paris: Presses Universitaires de France</td><td>2008</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Fordyce, D.</td><td>The Elements of Moral Philosophy</td><td>Indianapolis: Liberty Fund</td><td>2003</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Broom, D. M.</td><td>The Evolution of Morality and Religion</td><td>Cambridge: Cambridge University Press</td><td>2003</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Habermas, J.</td><td>Ein Bewußtsein von dem, was fehlt (или како Habermas, J., An Awareness of What's Missing: Faith and Reason in a Post-Secular Age trans. Ciaran Cronin, Malden: Polity Press, 2010)</td><td>Frankfurt: Suhrkamp Verlag</td><td>2008</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Wainwright, W.</td><td>Religion and Morality</td><td>Altershot: Ashgate</td><td>2005</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Rachels, J.</td><td>The Elements of Moral Philosophy</td><td>Indianapolis: Liberty Fund</td><td>2011</td></tr>
</table>

Реден број на прилогот: 12

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Филозофија на логиката			
2.	Код	S07P10			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ана Димишковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): - Студентите да се стекнат со темелни знаења за филозофските аспекти на логичката проблематика; - Студентите да ја разберат релевантноста на филозофијата на логиката за другите темелни филозофски дисциплини, особено за епистемологијата и за онтологијата; - Студентите да се оспособат за следење на најновите текови во сферата на филозофијата на логиката и за спроведување на самостојни истражувања од оваа област.				
11.	Содржина на предметната програма: - Вистинитоста и валидноста како темелни логички концепти. Поимот „логичка вистина" и различните сфаќања за него; - Поимот на логичкото следство: класична и некласични концепции; - Значењето и референцијата. Теории на значењето: референцијалните теории наспроти теориите на значењето како употреба; - Логиката, егзистенцијата и онтологијата; - Логичките парадокси и нивните филозофски димензии.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови и нивно презентирање.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања (теоретска настава) и дискусии	30 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	40		
	17.2.	Устен испит/презентација	30		
	17.3.	Активност и учество во дискусии	30		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		

				од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовност на предавањата (за потпис) и предаден писмен труд (за полагање завршен испит)	
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски (со можност за изведување на наставата и на англиски јазик)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација	
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jacquette, D., ed.	*Philosophical Logic*	Elsevier, Amsterdam	2007
		2.	Jacquette, D., ed.	*A Companion to Philosophical Logic*	Blackwell, Oxford	2002
		3.	Read, S.	*Thinking about Logic*	Oxford University Press, Oxford	1995
		4.	Панзова, В., ур.	*Значењето и вистината*	Ѓурѓа, Skopje	1998
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Link, G., ed.	*One Hundred Years of Russell's Paradox: Mathematics, Logic, Philosophy*	Walter de Gruyter, Berlin and New York	2004
		2.	Ѓошевски, М.	*Логика и егзистенција*	Аз-Буки, Скопје	2002
		3.	Wolfram, S.	*Philosophical Logic: An Introduction*	Routledge, London	1989
		4.	Strawson, P. F. (ed.)	*Philosophical Logic*	Oxford University Press, Oxford	1968
		5.	Quine, W. v. O.	*Philosophy of Logic* (2nd ed.)	Harvard University Press, Cambridge, Massachisets	1986

Реден број на прилогот: 13

<table>
<tr><td colspan="2">Прилог бр. 3</td><td colspan="4">Предметна програма од трет циклус на студии</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Наслов на наставниот предмет</td><td colspan="4">Индуктивна логика</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Код</td><td colspan="4">S07P11</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Студиска програма</td><td colspan="4">Филозофија</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)</td><td colspan="4">Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Степен (прв, втор, трет циклус)</td><td colspan="4">Трет циклус</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>Академска година /семестар</td><td>Прва година
Прв/втор семестар</td><td>7.</td><td>Број на ЕКТС- кредити</td><td>6</td></tr>
<tr><td>8.</td><td>Наставник</td><td colspan="4">Проф. д-р Мирко Ѓошевски</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Предуслови за запишување на предметот</td><td colspan="4">Нема</td></tr>
<tr><td>10.</td><td colspan="5">Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се стекнат со продлабочени знаења за историјатот, традиционалните и современи проблеми за оправданоста и епистемолошката вредност на индуктивното заклучување и неговата систематска примена во науката како индуктивен метод.</td></tr>
<tr><td>11.</td><td colspan="5">Содржина на предметната програма:
1. Индуктивното заклучување и индуктивниот метод, поимање и проблематизирање низ историјата на логиката и епистемологијата.
- Индукција и дедукција: критериуми на разграничување, видови индукција;
-Историкси преглед на развојот на сфаќањеата и филозофскиот третман на индукцијата (аристотел, Бекон, Вавел, Мил, Расел, Карнап, Рајхенбах, Попер).
2. Логичкиот проблем на индукцијата – формулации и решенија
- Хјумовото имплицитно навестување на проблемот и антрополошко-психолошкото решение;
-Миловото онтологистичко и циркуларно разрешување на проблемот (воведување на онтолошкиот принцип на униформноста на природата);
- Енгелсовото дијалектичко посредување меѓу поларно спротивставените логичко методски постапки – индукција и дедукција, како пат конрешението;
- Рајхенбаховото оправдување на индукцијата како знаење со висок степен на веројатноста (фрекфентната теорија на веројатноста);
-Карнаповото аналитичко решение на проблемот во духот и термините на теоријата на веројатноста, индуктивниот заклучок како највисок степен на потврденост (конфирмација) на конклузијата од нејзините премиси;
-Решението на Попер.
3. Епистемолошката оправданост, заснованост, вредност и парадоксалност на индуктивното расудување.
- Индукција и веројатност – пробабилистички интерпретации на индукцијата и нивното епистемолошко значење;
-Епистемичките вредности на индуктивното заклучување;
- индуктивната конфирмација (поим, видови, модели);
-индуктивните формулации на научните закони, каузалитетот, научното објаснување, доказот и побивањето.
- парадокси на индуктивното заклучување и неговото потврдување.</td></tr>
<tr><td>12.</td><td colspan="5">Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="4">180 часа</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Распределба на расположивото време</td><td colspan="4">30+75+75=180</td></tr>
<tr><td>15.</td><td></td><td>15.1.</td><td colspan="2">Предавања - теоретска настава</td><td>30 часа</td></tr>
</table>

	Форми на наставните активности	15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа

17.	Начин на оценување		
	17.1.	Тестови или устан испит	60 бода
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода
	17.3.	Активност и учество	20 бода

18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовна посета на наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Mill, John Stuart	*A System of Logic*	New York and Bombay, Logmans, Green and Co. 39. Paternoster Row.	1904
		2.	Rasl, Bertrand	*Ljudsko znanje, njegov obim i granice*	Beograd: Nolit	1961
		3.	Carnap, Rudolf	*Logic Foundations of Probability.*	Chicago: University of Chicago Press.	1962
		4.	Poper, Carl	*Logika naučnog otkrića*	Beograd: Nolit	1973
		5.	Poper, Carl	*Objektivno saznanje*	Beograd: Paideia – Podgorica Cid	2002
		6.	Карацов, Бошко	*Парадоксите на индуктивната логика*	АЗ-БУКИ	2020
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Aranđelović, Jovan	*Uloga indukcije u naučnom istraživanju*	Beograd: Naučna knjiga	1967
		2.	Rajhenbah, Hans	*Rađanje naučne filozofije*	Beograd: Nolit	1973
		3.	Kron, Aleksandar	*Teorija verovatnoće indukcije J.M.Kejnza*	Beograd: Institut društvenih nauka tom 1.	1963
		4.	Зборник, приредиле: Имре Лакатош и ален Масгрејв	*Критика и раст сазнања*	Београд: Плато	2003
		5.	Lazović, Živan	*O prirodi epistemološkog opravdavanja*	Beograd: FDS	1994

Реден број на прилогот: 14

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Теории за вистината во XX век			
2.	Код	S07P12			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година / втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Мирко Ѓошевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат целосен увид и продлабочени знаења за теориите и сфаќањата на централната филозофска и епистемолошка категорија – вистината во текот на XX век, како и да се оспособат за нивно самостојно истражување, критичко вреднување и сопствен творечки придонес во оваа област на филозофијата.				
11.	Содржина на предметната програма:1. Класичната теорија на вистината и нејзините современи варијанти, критика, отфрлања и надградби: теоријата на кореспонденцијата и дијалектичкиот материјализам; прагматистички критики на класичната теорија; семантичките критики на теоријата на кореспонденцијата. 2. Вистината во феноменологијата, егзистенцијализмот и интуиционизмот: Хусерловото сфаќање на вистината; Хартмановото решение за проблемот на вистината; Хајдегер за Битието и вистината; Јасперс за вистината. Современи трендови на теориите за вистината во аналитичката филозофија: семантичката теорија на Алфред Тарски; инфалциски теории; дефлациски теории.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			Редовно следење на наставата		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Зборник (приредила Виолета Панзова)	*Значењето и вистината*	Скопје: Ѓурѓа	1998
		2.	Марковић, Михаило	*Филозофски основи науке* (део први: „Наука и истина“ 13-109)	Бееоград: САНУ	1981
		3.	Šaf, Adam	*Neki problemi marksističke teorije istine*	Beograd: Kultura	1960
		4.	Heidegger, Martin	*Bitak i vrijeme*	Zagreb: Naprijed	1988
		5.	Hartmann, Nikolai	*Osnovne crte jedne metafizike spoznaje*	Zagreb: Naprijed	1976
		6.	Фотев, Лазар	*Теории за вистината во аналитичката филозофија*	Скопје: АЗ-БУКИ	2021
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Попер, Карл	*Претпоставке и побијања*	Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића	2002
		2.	Ѓошевски, Мирко	*Основи на теоријата на познанието*	Скопје: АЗ-БУКИ	2009
		3.	Фотев, Лазар	*Вистината во современата филозофија на наука*	Скопје: АЗ-БУКИ	2022
		4.	Šešić, Bogdan	*Logika* (Učenje o istini, 475-556)	Beograd: Naučna knjiga	1962
		5.	Џејмс, Вилијам	*Прагматизам*	Скопје: Метафорум	1992
		6.	Rasl, Bertrand	*Problemi filozofije*	Beograd: Nolit	1980

Реден број на прилогот: 15

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Еколошка естетика			
2.	Код	S07P13			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ивица (Иван) Џепароски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни и продлабочени знаења за еколошката естетиката, за современата естетика и за нејзиниот однос кон природното убаво и уметнички убавото. Да се проследи естетското доживување во контекст на екологијата и енвиронментализмот.				
11.	Содржина на предметната програма: Енвиронменталистичката и еколошката естетика: сличности и разлики. Историски пристап кон создавањето на дисциплината еколошка естетика. Романтизмот и раѓањето на енвиронментализмот. Вовед во еколошката естетиката од крајот на XX век и почетокот на XXI век. Естетската вредност на природата. Еколошката естетика и проценувањето на природата. Еколошката уметност денес. Убавината и природната околина.				
12.	Методи на учење: монолошки, дијалошки метод, текст метод, херменевтички и проблемско-истражувачки метод.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+20+55+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	55 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бода		
	17.3.	Активност и учество	15 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Zeng Fanren	*Introduction to Ecological Aesthetics*	Beijing: The Commercial Press / Singapore: Springer Nature Ltd.	2019
		2.	Parsons, G.	“Environmental Aesthetics” in *The Continuum Companion to Aesthetics* (ed.) Anna Christina Ribeiro, pp. 228-241.	London: Continuum International Publishing Group	2012
		3.	Fisher, J. A.	“Environmental Aesthetics” in *The Oxford Handbook of Aesthetics* (ed.) Jerold Levinson, pp. 667-678.	Oxford: Oxford University Press	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Carlson, A.	“Environmental Aesthetics” in *The Routledge Companion to Aesthetics* (eds.) B. Gaut and D. McIver Lopes, pp. 423-436.	London and New York: Routledge	2002
		2.	Porteous, J. D.	*Environmental aesthetics: ideas, politics and planning*	London and New York: Routledge	1996
		3.	Budd, M.	*The Aesthetic Appreciation of Nature*	Oxford: Oxford University Press	2002

Реден број на прилогот: 16

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Балканска естетика			
2.	Код	S07P14			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ивица (Иван) Џепароски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се здобијат со научни и продлабочени знаења од областа на Балканската естетика врз основа на проучувањата на најзначајните практични (книжевно-уметнички) и теориски пристапи кон оваа проблематика.				
11.	Содржина на предметната програма: Појаснување на поимот балканска естетика. Поттици за толкување. Балаканските светови. Цивилизациските процеси на Балканот. Балканската естетика – една друга естетика. Поезија – Поетика – Естеика.				
12.	Методи на учење: Фронтална и интерактивна настава, презентации, дискусии, дебати и други активни методи на учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на наставата			

<table>
<tr><td>20.</td><td colspan="2">Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="4">Македонски јазик</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="4">Евалуација и самоевалуација</td></tr>
<tr><td rowspan="12">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Старделов, Г.</td><td>Балканска естетика – една друга естетика</td><td>Скопје: МАНУ</td><td>2004</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Џепароски, И.</td><td>Филозофија и книжевност</td><td>Скопје: Аз-Буки</td><td>2023</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Оболенски, Д.</td><td>Византиски комонвелт</td><td>Скопје: Слово</td><td>2002</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Brodel, F.</td><td>Mediteran I-II</td><td>Beograd: Geopoetika</td><td>2001</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Kon, Ž.</td><td>Estetika komunikacija</td><td>Beograd: Clio</td><td>2001</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Џепароски, И.</td><td>Култура и книжевност</td><td>Скопје: Магор</td><td>2006</td></tr>
</table>

Реден број на прилогот: 17

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дискурси на постмодернизмот			
2.	Код	S07P15			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Вангел Ноневски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите на докторските студии да добијат научни и продлабочени сознанија за постмодернизмот како движење и како филозофски и естетички правец во рамките современата филозофија и естетика.				
11.	Содржина на предметната програма: Постмодернизмот, естетиката и современата естетиката. Корените на постмодернизмот. Постмодернизмот како теорија на културата, но и како естетички правец. Постмодернизмот во литературата, архитектурата и визуелните уметности. Постмодернизмот и филозофијата на масовната уметност. М. Фуко. Ж. Ф. Лиотар. Ж. Бодријар. Ч. Џенкс. Н. Керол. С. Фриленд.				
12.	Методи на учење: Фронтална и интерактивна настава, презентации, дискусии, дебати и други активни методи на учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		

<table>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td>од 91 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) (А)</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="3">Услов за потпис и за полагање завршен испит</td><td colspan="3">редовна посета на наставата</td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="3">Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="3">македонски јазик</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="3">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">евалуација и самоевалуација</td></tr>
<tr><td rowspan="13">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="6">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Цепароски, Иван</td><td>Уметничкото дело</td><td>Скопје: Магор</td><td>2009</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Hačion, Linda</td><td>Poetika postmodernizma</td><td>Novi Sad: Svetovi</td><td>1996</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Бест, Стивен и Келнер, Даглас</td><td>Постмодерна теорија</td><td>Скопје: Култура</td><td>1996</td></tr>
<tr></tr>
<tr><td rowspan="5">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Levinson, J (ed.)</td><td>The Oxford Handbook of Aesthetics</td><td>Oxford: OUP</td><td>2005</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Freeland, C.</td><td>But Is it Art?</td><td>Oxford: OUP</td><td>2002</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Carroll, N.</td><td>A Philosophy of Mass Art</td><td>Oxford: OUP</td><td>1998</td></tr>
</table>

Реден број на прилогот: 18

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на филозофската антропологија			
2.	Код	S07P16			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р ВангелНоневски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се стекнат со продлабочени сознанија за историскиот развој на антрополошките идеи во филозофијата, за притоа да развијат критичка способност за филозофска анализа на проблемите за човекот. Истовремено, тие ќе се стекнат со темелни знаења и за современите теориски проблеми за човекот со цел да се оспособат за следење на најновите текови во таа област и за спроведување на самостојни истражувања.				
11.	Содржина на предметната програма: Имплицитна филозофска антропологија 1.Хеленски претстави. 2. Средновековната филозофија и човекот. 3. Ренесансно поимање за човекот 4. Нововековни поимања за човекот (Декарт, Паскал) 5. Поимот човек во германската класична филозофија (Кант, Хердер, Хегел) 6. Фоербах, Маркс, Ниче, Фројд. Експлицитна филозофска антропологија 1. Макс Шелер 2. Хелмут Плеснер 3. Арнолд Гелен 4. Михаел Ландман 5. Ернст Касирер 6. Ерих Ротхакер 7. Мартин Хајдегер, Карл Јасперс, Жан Пол Сартр, Албер Ками, Мартин Бубер, Габриел Марсел 8. Еуген Финк 9. Современи концептуализации: постмодернизам, постструктрурализам, феминизам				
12.	Методи на учење: Фронтална и интерактивна настава, презентации, дискусии, дебати и други активни методи на учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		

<table>
<tr><td rowspan="6">18.</td><td colspan="3" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 50 бода</td><td colspan="2">5 (пет) (F)</td></tr>
<tr><td>51 х до 60 бода</td><td colspan="2">6 (шест) (E)</td></tr>
<tr><td>61 х до 70 бода</td><td colspan="2">7 (седум) (D)</td></tr>
<tr><td>од 71 до 80 бода</td><td colspan="2">8 (осум) (C)</td></tr>
<tr><td>од 81 до 90 бода</td><td colspan="2">9 (девет) (B)</td></tr>
<tr><td>од 91 до 100 бода</td><td colspan="2">10 (десет) (A)</td></tr>
<tr><td>19.</td><td colspan="3">Услов за потпис и за полагање завршен испит</td><td colspan="3">редовна посета на наставата</td></tr>
<tr><td>20.</td><td colspan="3">Јазик на кој се изведува наставата</td><td colspan="3">македонски јазик</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="3">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="3">евалуација и самоевалуација</td></tr>
<tr><td rowspan="11">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Barnard, A.</td><td>History and Theory in Anthropology</td><td>Cambridge: CUP</td><td>2000</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Stevenson, L. (ed.)</td><td>The Study of Human Nature</td><td>Oxford: OUP</td><td>2000</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Šarčević, A. (ur.)</td><td>Filozofija modernog doba: Filozofska antropologija I</td><td>Sarajevo: Veselin Masleša</td><td>1986</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Реден број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Керовић, Р.</td><td>Човјек у средишту</td><td>Нови Сад: Светови</td><td>2002</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Trigg, R.</td><td>Ideas of Human Nature: A Historical Introduction</td><td>Oxford: Blackwell</td><td>1999</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Изворни дела од најмалку тројца автори</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Реден број на прилогот: 19

	Прилог бр. 3	**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Современите проблеми во биоетиката			
2.	Код	S07P17			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофскиот факултет – Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет)	Трет			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ Прв или втор	**7.**	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Дејан Донев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): во теориски поглед, целта и резултатите на овој предмет се насочени кон запознавање на студентите со иновативните биоетички пристапи кон моралните прашања кои ги наметнува научно-техничкиот развој, а кои се фокусираат во категоријата на холистички сфатениот „живот“. Во практичен поглед, целта и резултатите се насочени кон оспособување на студентите за самостојно размислување, аргументирање и ориентирање во/кон клучните дилеми на современото човештво, како и во/кон моралните дилеми со кои можат да се соочат во професионалниот и јавниот живот, како и за целосно учество во работата на етичките и биоетичките тела и комитети.				
11.	Содржина на предметната програма: историски и цивилизациски контекст во развојот на биоетиката; философската етика и биоетиката; биоетиката наспроти концептот на практичката (применетата) етика; поимот на „биоетички сензибилитет“; европска и/или американска биоетика; проблеми во концептот на биоетиката на Ван Ренселар Потер, на етиката на одговорност на Ханс Јонас и етиката на стравопочитување спрема животот на Алберт Швајцер; биоетичката едукација како одговор на современите проблеми во биоетиката.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	/	
		16.2	Самостојни задачи	75 часови	
		16.3	Домашно учење	75 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови или устен испит	60 бодови		
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовност во наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Čović, Ante	*Etika i bioetika*	Pergamena	2004
		2.	Valjan, Velimir	*Bioetika*	Svijetlo Riječi	2004
		3.	Gosić, Nada	*Bioetičke perspektive*	Pergamena	2011
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jonas, Hans	*Princip odgovornosti*	Veselin Masleša	1990
		2.	Potter, V.R.	*Bioetika – Most prema budućnosti*	Medicinski fakultet	2007
		3.	Singer, Piter	*Praktična etika*	KruZak	2003

Реден број на прилогот: 20

	Прилог бр. 3	**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Биополитика			
2.	Код	S07P18			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофскиот факултет – Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет)	Трет			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ Прв или втор	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Дејан Донев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			

10.	Цели на предметната програма (компетенции): да им овозможи на студентите интроспективно разбирање на важноста на влогот кој се одредува како „човечки живот“ во однос на судирите и социјалните договори кои се случуваат во едно реално демократско цивилно општество. Во овој контекст студентот треба да развие грижливо разбирање на концептот на биополитиката и различните варијанти на „човечкото“ кое биополитиката го опишува. Едновремено, да им апострофира и посочи на студентите дека биополитиката е реалност во која живееме денес, а оттука и за нејзината важност за процесот на донесување политички одлуки кои најнепосредно го тангираат човечкиот живот.
11.	Содржина на предметната програма: политика, биополитика и философија; од биополитика до некрополитика; биополитичка реалност; раѓање на биополитиката - Мишел Фуко; манифест за философијата и политиката - Ален Бадју; аргументот како основа за политичката рационалност - Жак Рансиер; мондијализацијата и повторното градење на заедницата - Жан Лук Ненси; обидот за европеизација - Жак Дерида; толкувања за „биополитичката состојба“; биополитика на неолиберализмот; био моќ, биополитика и голиот човек - ЏорџоАгамбен; био(политичка) етика;
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.

13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	/
		16.2	Самостојни задачи	75 часови
		16.3	Домашно учење	75 часови

17.	Начин на оценување		
	17.1	Тестови или устен испит	60 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови
	17.3	Активност и учество	20 бодови

18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовност во наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Agamber, Giorgio	*Homo sacer*	Arkzin	2006
		2.	Badiou, Alain	*Manifest za filozofiju*	Jesenski i Turk	2001
		3.	Foucault, Michel	*Rađanje biopolitike*	Biblioteka Svetovi	2006
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Foucault, Michel	*Znanje i moć*	Globus	1994
		2.	Krivak, Marjan	*Biopolitika*	Antibarbarus	2008
		3.	Nancy, Jean-Luc	*Stvaranje svijeta ili mondijalizacija*	Jesenski i Turk	2004

Реден број на прилогот: 21

Прилог бр. 3		**Предметна програма од трет циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Политичка антропологија			
2.	Код	S07P19			
3.	Студиска програма	Филозофија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за филозофија, Филозофски факултет - Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година Прв/втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Бранислав Саркањац			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да ја даде рамката на научно-истражувачкото подрачје во кое сретнуваат науките за политиката и разни научни дисциплини кои ја формираат сликата за човекот. Да ја покаже интензивната врска меѓу социјалното и политичкото дејствување.				
11.	Содржина на предметната програма: Политичката теорија секогаш била суштествено зависна од тоа како ќе се определи човекот. Курсот по политичка антропологија ќе опфати повеќе теми: определбата на човекот (меѓу политичко животно на Аристотел и волкот на Хобс); социјалното дејствување и политичкото дејствување; влијанието на културата, моралот и религијата врз политичкото дејствување; идеологијата и идеологичноста; авторитарност; донесување одлуки; фигурации, политичка култура; обичајноста па Хегел, gouvernmentalité на Фуко и good governance, локално управување; современите комуникациски алатки и политичкото дејствување.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	/	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови или устен испит	60 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 х до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)		

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовна посета на наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација	

22. Литература

22.1. Задолжителна литература

Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Саркањац, Б.	*Идеологијата и поединецот*	Скопје: Макавеј	2008
2.	Саркањац, Б.	*По свое – македонски катахрезис*	Скопје: Макавеј	2008
3.	Саркањац, Б.	*Дома: идејата на конзервативизмот*	Скопје: Макавеј	2011
4.	Arendt, H.	*Vita activa (или под насловот Human Condition, на англиски јазик)*		1958
5.	Čupić, Č.	*Politička antropologija – hrestomatija*	Beograd: Fakultet političkih nauka	2002
6.	Jörke, D.	*Politische Anthropologie. Eine Einführung*	Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften	2005

22.2. Дополнителна литература

Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Саркањац, Б.	Како да разберам човек?	Скопје: Макавеј	2017
2.	Gelen, A.	*Čovjek*	Sarajevo: Veselin Masleša	1990
3	Plessner, H.	*Die Stufen des Organischen und der Mensch. Einleitung in die philosophische Anthropologie*	Berlin/Leipzig: de Gruyter	1928
4.	Tversky, A., D. Kahneman	*"Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases", Vol. 185, No. 4157*	Science, New Series	(Sep. 27, 1974), pp. 1124-1131
5.	Elias, N.	*O procesu civilizacije*	Zagreb: Antibarbarus	1996

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 5

Додаток на диплома

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1. Име	
1.2. Презиме	
1.3. Датум на раѓање, место и држава на раѓање	дд.мм.гггг, место, држава на раѓање
1.4. Матичен број	и бр. на досие xx/12
2. Податоци за стекнатата квалификација	
2.1. Датум на издавање	датум на докторирање
2.2. Назив на квалификацијата	Доктор по филозофски науки/ PhD in Philosophy
2.3. Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	Студиска програма од трет циклус - докторски студии од подрачјето на хуманистички науки, поле филозофија Научно подрачје – хуманистички науки (6) Поле – Филозофија (605) Област - 60500 - Историја на филозофијата, 60501 – Логика, 60502 – Онтологија, 60503 – Етика, 60504 - Естетика
2.4. Име и статус на високообразовната/научната установа која ја издава дипломата	Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација Решение за почеток со работа од МОН бр.
2.5. Име и статус на високообразовната/научната установа (доколку е различна) која ја администрира дипломата	/
2.6. Јазик на наставата	Македонски јазик
3. Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1. Вид на квалификацијата (академски/стручни студии)	Академски студии
3.2. Степен (циклус) на квалификацијата	Трет циклус
3.3. Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	3 години / 6 семестри / 180 кредити

3.4. Услови за запишување на студиската програма	Студиите ќе бидат отворени за сите кандидати кои ги исполнуваат условите за упис на докторските студии согласно објавениот конкурс и кои имаат завршено студии од прв циклус по филозофија и студии од втор циклус по филозофија или сродни дисциплини од општествените и хуманистичките науки. Кандидатите треба да имаат остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00 (I и II циклус на студии, односно додипломски и постдипломски студии).

4. Податоци за содржините и постигнатите резултати

4.1. Начин на студирање редовни,	Редовно студирање				
4.2. Барања и резултати на студиската програма	- Студентот е оспособен за: - критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во класични, но и во нови или помалку познати средини во интер/мулти-дисциплинарен контекст, поврзани со филозофијата и посебно во областа на поодделните филозофски дисциплини на највисоко научно ниво. - синтетизирање и интегрирање на знаењата, за справување со сложени прашања, за систематско и креативно за солидно толкување и проценување - оценување и селекција на научни и филозофски теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на филозофијата и посебно во областа на поодделните филозофски дисциплини на највисоко научно ниво, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа. - размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со нивно рационално поткрепување, јасно и недвосмислено. - препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно дејствување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. - преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.				
4.3. Податоци за студиската програма (насока, модул, оценки, ЕКТС кредити)[6]	Видете го приложеното Уверение за положени испити и целосно реализирана студиска програма Студентот ја изработил и одбранил докторската дисертација на тема: „........................... “ Ментор: Проф. д-р				
4.4. Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за	Тест и/или устен испит (до 70 бодови) Семинарска работа/ Проект (до 15 бодови)	до 50 бода	5	(пет)	F
		од 51 до 60 бода	6	(шест)	E
		од 61 до 70 бода	7	(седум)	D

[6]Додаток на 4.3 е Уверението за положени испити

добивање на оценките)	Активност и учество (до 15 бодови) Оцената 5 (пет) е негативна оцена	од 71 до 80 бода	8	(осум)	C
		од 81 до 90 бода	9	(девет)	B
		од 91 до 100 бода	10	(десет)	A
4.5. Просечна оценка во текот на студиите					
5. Податоци за користење на квалификацијата					
5.1. Пристап до понатамошни студии	Можност за продолжување на постдокторски студии во странство				
5.2. Професионален статус (ако е применливо)	не е применливо				
6. Дополнителни информации					
6.1. Дополнителни информации за студентот	/				
6.2. Дополнителни информации за високообразовната установа	Универзитет „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Филозофски Факултет во Скопје Бул. Гоце Делчев бр.9А Тел. +389(2)3116-520, e-mail: fzf@fzf.ukim.edu.mk				
7. Заверка на додатокот на дипломата					
7.1. Датум и место	датум на промоција, Скопје				
7.2. Име и потпис	________________________				
7.3. Функција на потписникот	декан ректор				
7.4. Печат	печат на единицата печат на УКИМ				